

հաւաստիքը յայտնել՝ այն կորովի ու վեհանձն պայքարին համար դոր ձեռք քաջարի լրացիրը, կը մղէ՝ Նըլուրգ-ժէօշիկ հրէշին եւ զայն արւատրող թարրարոս ուժիւնին դէմ:

«Այդ ապին է Ֆրանսային մէջ, որ մեզի համար միշտ երկիրն է ազատութեան եւ արդարութեան, մեզի կաղզուելի է տեսնել լրացիր մը անկախ եւ անվեհեր, որ պատմութեան քիչ ունիւն վրայ կը գտնէ հակամարդկային բոլոր անիրաւութիւնները, բոլոր ոճիրները. եւ ո՞ր ոճիր եղաւ երբեք աւելի հսկայականօրէն հրէշային զան երեք հարիւր հազար Հայոս սպառնումը եւ զան ամբողջ ցեղ մը ցնցելու այլ ծրագիրը դոր Սուլթան Սպուլու Համիտ զիւ կը շարունակէ դործադրել:

«Որոք ու աղին պայքարը դոր ձեռք լըրացիրը կը մղէ թրքական բէմիմին բռնաւորութեանը դէմ, մեզ կը խրախուսէ, մեզ կ'ամբողջեն մեր աշխարհն ուներիմ որքան անհաւատարմ ու ցաւալին կուտեն մէջ, եւ գորովալից յաղմուհեմ մըն է որ կը յայտնիք ձեզի, ինչպէս եւ ձեր հիւանդի աշխատակիցներուն, Պ. Պ. Կոհիէին, Քիլիստին, Մալաթիոյին, Մանի-է-իւն, Բուսանէիին եւ Քիլիմանսոյին, մեր անսահման շնորհապարտութիւնը:»

Նմանապէս ժընեվի հայ ուսանողներն եւ ուսանողուհիները նամակ մը գրկած էին Պ. Վոլանին, ինչպէս եւ «Դրօշակ»ի խմբագրութիւնը՝ որուն ուղերձն մէկ զանի տող հրատարակած էր «Սոսո»ին մէջ:

«ԱՆԻ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ընդունեցանք հրաւեր մը դոր. ի դիմաց Սուլթանի Հայոց «Անի» ընկերութեան Պ. Պ. Վարդեղեան Բրուկզուլ, Դէրաք Թ. Հաճի, Կարապետ Կայանա, Ասատուածատու Բրուկզուլ, Աւետիս Բագրատունի, Օպոստիտոս Թէոդորովիչ, Կ'ուզղին այլ ընկերութեան նախկին անդամներուն, որպէսզի ներկայ գտնուին ՆՌԸ՝ զեկաներէր Նրին հասարակող ընդհանուր ժողովին եւ աջակցին այդ կազմաւորածութեանը:

Նրբ ամէն կողմ ազդութեան, լեզուի եւ ազգային սովորութեանց պահպանման համար սուր պայքար մը կը մղուէ, Լ'ըսեն այդ պարտնները իրենց սրտաշարժ հրաւերին մէջ, մեր միակ ընկերական հաստատութիւնն եղող

«Անի» ընկերութիւնը անդործութեան մատնուած է: Տեղուդս արդէն իսկ փոքրաթիւ Հայեր իրենց մէջէն մէկ զանի կարեւոր դէմքեր կորսնցնելու դժբաղդութիւնն ունենալով միացածները անհովիւ յիսարհներու հօտի մը պէս շուրաւմ՝ իրենց ազգային առանձնապատկութիւնները կամաց կ'աջ կորսնցնելու վիճակի մը մէջ կը գտնուին: Ի նկատի ունենալով այս ամենը, ստիպողական պահանջք կը ներկայանայ, միտեղ հաւաքել Պուքովինայի եւ չրճականերու մէջ գտնուած այն ամէն Հայերը որոնք ազգը իր այս աննախանձելի վիճակէն աղտոնելու կարողութիւնն եւ պարտականութիւնն ունին:»

Կը յուսանք որ Պուքովինայի Հայութիւնը անտարբեր պիտի չմնայ այս կոչին եւ «Անի» ընկերութիւնը պիտի վերսկիւն նորէն գործէ: Ընկերութեան անդամ գրուելու համար պէտք է սկզբէն 2 ֆիրմին վճարել եւ ամսական ամիսաքիլը՝ 50 քրայցըր: Հասցէ.

Armenischer Verein «Ani», Suczava

ՊՐՈԹԵԱԿԵԱՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նոյեմբեր 16ին, Տր. Պելք, գերման երկրախոյզը, էրզրումէն կը զրկէր «Փրանքֆուրթըր Զայթունգ»ին հետադիւր մը որով կ'իմացընէր թէ նոյ, 7ին հարիւրի չափ հայ յեղափոխականներ, առասպաւն հրապաններով գերմանաւ, առասթուրք սահմանադրուելու կ'անցնին, նպատակ ունենալով «հայկական Թագաւորութիւն մը հիմնել Տաւրքիկ բարձունքներուն վրայ», բայց Ալաշկերտի մօտ Բիւրտուս րուն վրայ կը յարձակին, կը սպաննեն Տերովիչ ազա անուն քուրտ պետը եւ ուրիշ Բիւրտուս, մինչեւ որ Ալաշկերտի քայմաքամը կը հասնի հետեւակ զինուորներով եւ օստիկաններով, ուժ ժամ կ'ու տեղի կ'ուսնեայ, երկու կողմէն բաւական մարդ կը մենին, իրիկուան դէմ հեծելալորքը կուգայ, եւ ասպատակները հարաւային լեռները կը փախնին: Խուժքին միւս մասը, սահմանադրութեն անդին՝ առասպաւն գիւղի մը մէջ կը, պատէր յաջորդ օրուան. Բիւրտուսը կ'ուզեն իրենց պետին մահուանը վը-

բէժք լուծել եւ Մենեթեփէ հայ գիւղին վրայ կը յարձակին բայց թուրք հեծելազօրքը զսահմանէ կը դադէ՞ Գ. Գեղեք Կ'աւելցնէ թէ այս զէպօրհնանտէ անգրով էր դրուած մէջ ջարդի ստակալի լուրերն կը պարտին շահակարի, Սեւեքանի, եւ ուրիշ հայ գիւղերու մասին «բայց, Կ'բնէ, այս լուրերը չիմուէն, կարգը ամէն տեղ կը պահպանուի. կառավարութիւնը եւ գիտնուրակահետքիւնը կատարելագոյն զովհետքն արժանի են իրենց պարտականութիւնը հանգարտ եւ տգող կերպով կատարելուն համար. » Գ. Գեղեք կը ծանուցանէ թէ Սեքօ (Սեբեր) խմբակարար որ Գիթիխի կուսակալութիւնը կը վրդովէր Եօթ տարիէ ի վեր, ձերբակալուած է այդ յարձակման օրը՝ հայ գիւղացիներէն մասնաւորելով :

Այս հետադիր կը ձգտէր թուրք կառավարութիւնը արդար, ազդեցիկ ու կանոնաւոր ցոյց տալու . եւ Հայերը խողովութեանց միակ պատճառն Հետադիրը այնքան միաժողովարարականորութիւն մը ունէր (հարկեր հողով հայկական թաղաքներու վրայ հիմնել, եւնէ), որ վայրկեան մը կարծեցինք թէ ապստամբներու արշաւանքը թուրք կառավարութեան կողմէ հնարուած բացարձակ սուտ մըն է՝ արգարացնելու համար կոտորած մը որ տեղի ունեցած ըլլալու էր այդ կողմերէն որուն լուրը զեռ գաղտնի կը պահուէր :

Բայց հետեւեալ տողերը գործածելով Պոլսոյ թղթակիւրը կը զրկէր գեղեցիկներէ (նի թուականով ամէն տարակաշա միաժողովարարութեան) Պոլսոյ թղթակիւրը, վաստօրէն իրենց, հետեւ է թրքամուլ մը ըլլալէ, եւ իր գրածին վերջին մասը կը յայտնէ իր անկեղծ ու սրտապակի հայասիրութիւնը . կը թարգմանենք ամբողջութեամբ այդ հասկի .

«Փոքր Ասիոյ նեղակամ եկող սուրհանգակն բերած լուրերը որոշ մանրամասնութիւններ կուտան հայ-քրդական միջնորդ պնեւրու մասին որոնք նոյններէն Յիս տեղի ունեցած են : Այդ թուականին, Ռուսաստանէն եկող 120 գիւնուած Հայերու խումբ մը Ալաշկերտի գաւառակ մտած է եւ զէպօ Կատուր (Ռացտուր) գիւղը ուղղուած է, թողիքաք-Վալէ ըստած տեղւոյն մէջ : Այդ գիւղին եկեղեցուցին մէջ բաւական ատեն պահուած մնացին : Իրիկուան զէմ, թուրք զինուորներ, ժամառամներ եւ Բիւրաթի, իրենց գլուխն ունեցանով տեղւոյն միտարը, եկեղեցիին պաշարեցին եւ ստիպեցին Հայերը որ զէնքերնին յանձնեն եւ անձնատուր ըլլան : Հայերն մին այս ստիպման պատասխանից հրաշքին հարուած մը քաշեալով որ միտարը վայրկեանին սպաննց, Այն

ատեն ընդհանուր յարձակման մը նշանը տարուեցաւ . բայց մոթը կոխած ըլլալով, Հայերը յաղողեցան, պահ մը մոլորեցան արտաքին յետոյ, սահմանապարտ լինելուցն իր արագիւնը եղաւ 15 Հայ ու նոյնքան թուրք սպանուած, եւ երկու Հայ կալանաւորուած :

«Այս միջադէպէն անմիջապէս յետոյ, վրէժներն լուծելու համար, Բիւրաթի պարտաւատեցան Հայերու ընդհանուր կոտորած մը սկսել : Երջակայ հինգ գիւղերուն մէջ ցրուաւ աւելի, այլ, կին ու տղայ, ջարդեցին : Ալ չգիտենք թէ ո՛ւր կանգ պիտի առնէին, եթէ Պայազեփ միւթեարիքը կանոնաւոր զօրքի գլուխը զրկած չըլլար՝ այս կացութեան վերջ զնեղու համար :

«Միւսինոյն ատեն, Գիթիխի վանի եւ Մուշի վայրերը հասկցուցին Քիւրտերուն (Համիտիէ հեծելազորներուն ինչպէս եւ ուրիշ ցեղերուն) որ երբէն հայ ժողովրդը չարչիկէն, Պոլսէն որով հրաման ընդունած էն կանոնաւոր զօրքը իրենց զէմ քաղցնելու :

«Այս կողմի վարմունքը աղէտք ազատեց այդ խեղճ ժողովուրդը : Բայց արդէն անոր թշուառութիւնը այնքան մծծ է որ թիւրքս մահը պիտի նախընտրէր ամէն բանէ եւ ջարդ մը անոնցմէ շատերուն համար ազատում մը եւ իրենց կրած արտասովոր աստապանքներուն վերջ մը պիտի ըլլար : Բաւին բուն նշանականութեամբ՝ այդ խեղճեց հայ չուրին ուտելու, եւ որովհետեւ կառավարութիւնը հանգանակութիւն բանալու արտօնութիւն չի տար վախալով որ այդ հանգանակութեանց արագիւնը ուրիշ նպատակի կը ծառայէ, այսինքն յեղափոխական խումբեր կազմակերպելու, ատկից սա հետեւեալքը յառաջ կուղայ որ այդ թշուառներուն պնեւրութեան հասնելու ուղղուելով, միտարը կամ ուրիշ ո եւ է մարդ, ոչինչ կալող են ընել : Անցեալ շաբաթ, Հայոց պատրիարքարանը 150 թրքական ոսկի զրկած էր չորս վերջալիքի մէջ բաժնետէլու համար՝ բայց ատի ուղիւնուի մէջ կաթիլ մը ջուր ըսել է »

Ուրեմն, եղեցութիւնը պարզ է հիմա մեզի համար : Ռուսական սահմանադրութեն խումբ մը հայ յեղափոխականներ անցած են Տաճկահայաստան, ընդհարում ունեցած են թուրք զինուորներու եւ Բիւրաթիու հետ, երկու կողմէն բաւական մարդ մնացած է, յետոյ Հայերը Ռուսաստան ապաստանած են, իսկ իրենց յարձակումին հետեւանալով 300 թրքահայ գիւղացիներ վարդուած են, եւ շատ աւելի պիտի վար-

գուէին եթէ թուրք կառավարութիւնը Բիւր-
տերը զապած չըլլար :

Այս դէպքը միշտ կը մղէ կարգ մը հարցում-
ներ մէջտեղ դնելու :

Ո՞վ էին այդ հայ ապստամբները , ինչո՞ւ
կատարեցին այդ արշաւանքը եւ ինչպէս պէտք
է մեկնել այն կէտը որ սուսական հողէն հայ
կառավարներ անարգել կը մտնէին Տաճկահա-
յաստան , յարձակում կը գործեն , յետոյ կը
զառնան առւսական հողը , որու ոտտիկանու-
թեան բարեացազան անտարբերութեամբը հո-
վանաւորուած :

Ի՞նչ նպատակով : Ալաշկերտի մօտ Բիւրտերը
հայ գիւղերուն վրայ յարձակած էին , եւ
Ռուսաստանէն եկող Հայերը Բիւրտերուն դէմ
իրենց թրջահայ անդէն հայրենակիցները
պաշտպանելու՝ կը փութային : Այլ , Ռուսաս-
տանէն եկող Հայերուն յարձակումէն առաջ
Բիւրտերը ու եւ չարժուէին գործած : Այդ
ապստամբները ուրիշն զոնէ կը մտածէին թէ
Բիւրտերուն վրայ յարձակելով զանոնք ծան-
րապէս պիտի տկարացնէին եւ այլեւս այդ
ոչ , ճարտ. թրջահայ ինտիկի թիւերը կեղծփելու
անկարող պիտի դարձնէին , կարելի չէ
այս նպատակը վերագրել իրենց , որովհետեւ
հարկի հողի մէջ ալ որ աշխարհի արկի ներքեւ
կը հասնուի , եւ քաղաքական մէջ առող
ծիլը հապառակ պատահած է (թոյլէս չեմ , ա) ,
Բիւրտերը իրենցմէ քանի մը հողի կողմնցու-
ցած են , լայն այդ գիւղերի կորուստէն ոչ
միայն չեն տկարացած կամ սարսափած , այլ
վրէժներն լուծելու համար այդ գէպքէն անմի-
ջապէս յետոյ հայ գիւղերու վրայ յարձակած
են եւ 300 հողի ջարդած են :

Ո՞վ էին այդ արշաւողները : Շարժումը
փութաց յայտարարել թէ Դրօշակեան գոր-
ծիչները ըլլալու են անոնք : Եւ իրօք շատ հա-
ւանական է որ Դրօշակեաններ ըլլան , այս ար-
շաւանքներու գրութիւնը , որուն կը պար-
տինք ամբողջ վատարականի նահանգին ա-
ւերումը , «Դրօշակեան գրութիւնն» է : Շատ
կարելի է որ «Շարժում»-ն յետոյ որ այս
«ջարդ յառաջ բերող» արշաւանքը կը
պանծացնէր իրեն գիւղացիական պաշ-
տար մը , «Դրօշակ»-ն ալ վաղը փողարէ , իր
հիմաւորց սովորութեանը համեմատ , թէ Դաշ-
նակցական բանակը նոր յաղթանակ մը տա-
րած է եւ թէ Սուլթանի բր վահին վրայ սա-
սանցաւ դարձաւ :

Այդ հայ անհատներուն համար որոնք սա-
մանապէս ընդհանր են ու կեանքներն ըր-
տանգելով Բիւրտերուն վրայ նիստեր են ուրիշ
զգացում կարելի չէ ունենալ բաց ի յարգան-
քէ , Բայց ինչպէր բոլորովին կը փախի երբ
ուզենք որակել Կովկաս կամ Ժընիւվ պանդոկ

այն առաստաղ վարիչները որոնք այդ սասա-
մանները Ալաշկերտ գրելու որոշումը առւած
են : Այդ սասապատկանորեն մէջ մէկը մանա-
ւանդ Սեւրեր , արժանի է՝ անդնշտ՝ ոչ միայն
յարգանքի , այլ հիացման : Այդ բաղէշքի Հայը
նկարագիր մըն էր , ապստամբ ու անվախ հողի մը ,
Բաֆֆի Սահարայ իրականացնող տակաւ մը ,
Թուրք կառավարութեան իսկ խառնողանու-
թեամբ , եօթն ասրիէ ի վեր այդ Հայը սասա-
տակի կեանք կը վարէր , տակնուվրայ կ'ընէր
ամբողջ Պիլիքի վերայէն , ու անհերքակա-
լելի միացած էր : Իր մահովը՝ ուժ մը կը պակսի
մենէ , անհերքելի է : Բայց այն «գործը ելու դը-
րութիւնը» , «Դրօշակեան գրութիւնը» , որուն
նիւթերնեցաւ այդ ուժը , զայն անստակ դար-
ձուց ազգային դատիկ տալու այն նպատակը գոր-
կարող էր բերել եթէ գործածուած ըլլար ա-
ւելի ուշիմ ծրարքի մը համեմատ , աւելի
պատեհ շրջանակի մը մէջ : Հայ գիւղացիները
մատներ են զինքը , եւ ասիկա ինքնին տխուր
ուղիղ գէպք մըն է : տխուր , բայց ընական
այդ խեղճ մարդիկը , իրենց պարզամիտ տը-
րամարանութեամբ , իրենց ապահովութեանը
համար օրտախար նկատած են ձերբակալումը
մարդու որ որուն անհատական քաղաքական
նշքիւ արդիւնք չէր ունեցած բայց եթէ իրենց
կեղծքիներուն կատարութիւնը տանապատ-
կել : (Իրենք որ այս մասին իմ մտածումս այս
տակալագան՝ «Դրօշակեան»-ի մասին յայտնուած
համար , «Շարժում»-ը պիտի՝ «այսպէս»-ը թէ
Համար իմ հարաբերութեան տղան է եւ թէ արդէն
ստեղծել եւ իմ մեծմայր խողովողած հոմ անոր
միլիտերները շուտով ժառանգելու համար , բայց
ստեղծ զիս ինչ կընար արգելիլ իմ ազգին
համար կենսական կարեւորութիւն ունեցող
խնդրոյ մը վրայ իմ կարծեք բացէ ի բաց
յայտնելու պաշտպանութեան կատարելէ) :

Կըմիայ վերջապէս գիտնալ թէ ինչպէս պէտք
է յայտարարել որու ոտտիկանութեան ներողութիւն
ընթացքը՝ այս արշաւանքին մէջ : Իրենցը որ
առւած թուրք սահմանապահին վրայ չեղծ մը չի
յարժիր առանց որու կառավարութեան գի-
տութեան , ուրիշն Ալաշկերտ գաղաղ սասա-
տակները որու կառավարութեան զիտակցու-
թեամբ , — եւ հետեւաբար անպաշտօն հա-
ւանութեամբ — կատարած են իրենց այդ
արշաւանքը : Այդ , որու կառավարութիւնը
շատ զանազան գիտնալ , չունի հիմա այն գոր-
ծելու Ռեթոր զոր Պուլիպիլոյ եւ Հայաստա-
նին համար ունէր 77-ն : Հայերուն հանդէպ իր
ընդած բարբարոս ընդհանգը լուսակալ է , —
բայց ի ուրիշ շատ մը փաստերէ , — ցոյց տալու
թէ որու կառավարութիւնը որ եւ է ձգտում ունե-
նակէ հետեւ է հայ տարրին ինքնուրոյն դոյու-
թիւնը երաշխաւորելու , ուրիշն կովկասի յե-

այդպէս որ Տաճկան , ինչպէս

Եւ ինչպէս գործող զորք եւ զորք

զափոխական վարիչները որոնք այս արշաւան-
քը որոշած են , բնաւ վատահ չէին թէ իրենց
այլ արշաւանքին հետեւանքով ուսական բա-
նակը իսկոյն պիտի մտնէր Տաճկահայաստան եւ
բարկարգութիւնը պիտի հաստատէր այնտեղ
ի նպատակ հայ տարբին : Արշաւանքը տեղի ու-
նեցաւ , 300 Հայ ջարդուեցաւ եւ Ռուսը անշարժ
մնաց , — ինչպէս որ տակից առաջ տեղի ունե-
ցած արշաւանքներուն աստիճան վրէժխոյն ար-
շարժութիւնը պահած էր : Վարկեան մը երկա-
ղորնք թէ կովկասի յեղափոխական վարիչները
այդ կարգի արշաւանքները կը կազմակերպեն
մտածելով թէ Տաճկահայաստանի մէջ խռովու-
թիւններ ու արեւահեղութիւն յառաջ գալով
Անգլիան , Փրանսան կամ Գերմանիան կը մե-
ջամտեն եւ Հայաստանը կը բարեկարգեն :
սակայն այս երթմունքները չի ինքնար եւ ոչ
իսկ բողոք մը որոշ վրայ մնալ : այսօր ամենքս
գիտենք , անցեալին անաւոր փորձառութեամբ ,
թէ ո՛րքան ալ վիթխարի հրէշութիւններ պատա-
հին Մեծ Հայաստանի մէջ , Անգլիան , Փրան-
սան կամ Գերմանիան եւ ոչ իսկ մատերներն
պիտի չարժեն միջամտելու համար , որովհետեւ
անկարող են այնտեղ զօրք դրկելու , եւ արդէն
այդ անպիւն զոհողութիւնը յանձն առնելու
համար պէտք եղածին չափ շահ ալ չունին :
Ընդհակառակը , Անգլիան նոյն իսկ որոշապէս
ցոյց տուած է , նախկին արշաւանքներու
ստեղծ . եւ հանրապետութիւնը , այդպիսի շար-
ժումներու եւ կովկասի յեղափոխական վա-
րիչները այդ բանը շատ լաւ գիտեն : Ուրեմն
ինչի վրայ հիմնուելով կամ ի՞նչ նպատակի
գիտելով , ի՞նչ յուսով ալ այս կարգի արշա-
ւանքներու որոշումը կը շարունակեն տալ :
Չեմ գիտեր Գիտար է ինչի համար բացատ-
րութիւն մը , մեկնութիւն մը գտնել :

Ինչ որ գիտեմ , ինչ որ գիտար չէ մեկնել ,
ոռւ կառավարութեան քննադատ է : Ռուս
կառավարութիւնը կ'ուզէ սկարայնել հայ
տարրը կովկասի եւ ամբողջ Փոքր Ասիոյ մէջ ,
կովկասի մէջ իր կալիքցիներն ձեռնողով , ամենէն
քոնաւորական միջոցները ձեռք առաւ : Հայուն
ազգայնութիւնը փշրելու համար , իսկ թրգահա-
յաստանի մէջ , Ռուսը կ'ուզէ Հայը ջախջա-
խել զայն Հայաստան բարդիւման մէջ դնելով
Կիւրտին ու Թուրքին հետ եւ շատ հասկնալի է
որ սոսա սոսկիանութիւնը թողաւրէ Դրո-
շակեաններու անցքը ոռւսօթութեւր սահմանա-
գլխէն : Ռուսը կը բաղձար Մեծ Հայաստանը
զբաւել եւ , նուիրապրծուած բանաձեւի մը
համեմատ , կ'ուզէ ունենալ (Հայաստանը առանց
Հայուն) : ուստի իրեն համար հաճելի է որ միշտ
ընդհարումներ ըլլան Հայերու եւ Գիւրտերու
միջեւ , ու (բնականաբար) Հայերը մեծապէս

ջարդուին , եւ հայ տարրը սկարանայ , մինչեւ
այն օրը — որ՝ չնեղ գիտեր , կրնայ դեռ անորոշ
չապէս յապաչիլ , — ուր իր բանակը մտցնէ
գրաւելու համար Հայաստանը , եւ բռնի ոռ-
սացնելու այնտեղ ողջ մնացած ոգեպաւտ հա-
յութիւնը : Այս է ոռւս կառավարութեան ակ-
նեւեւ ծրագիրը : Այսպէս իր այս արշաւանքը
այդ «ոռւական» ծրագրին գործարարումներէն
մէկն է : Մեղի համար տաժանելի է մտաշեւ որ
կովկասի մէջ պտտին Հայեր որոնք այս հա-
յաջինջ ու զուտ ոռւսական ծրագրին անդի-
տակից գործարարողներն ըլլան :

Ա. Զ.

Յ. Գ. Վերջին պահուն , Պոլսէն հետեւեալը կը
տեղեկագրեն . «Այս օրէս Ռ. Դուսը պաշտօնա-
պէս հաղորդեց Պատրիարքարանին թէ Վանայ
չըմակաները նոր ջարդեր տեղի ունեցեր են՝
պարսկական սահմանապիտէն յՊղնիսուս հայ
յեղափոխականներու Տաճկահայաստան անց
նելուն հետեւանքով :

ԹԱՆՈՎԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԱՆ

Իրենց հոյակապ օգնութեամբ Պոլսները
աշխարհի հիացումը կը գրաւեն այս վայր-
կեանիս : վիթխարի Անգլիան շարաշար պար-
տուեցաւ եւ դեռ հաւանական է որ պարտուի
այդ ամբ որ արտգրգալաւոր ազգայններն : Պո-
լսներու յաջողութիւնը կը հիմնուի ոչ միայն
իրենց քաջութեան վրայ , այլ եւ այն սքան-
չելի ճարպիկութեան որով կըցած են Անգ-
լիան խաբել , դաղանի գինուել եւ պարտա-
տուել Անգլիոյ հետ բաղխումին որ ճակատա-
գրեական էր : Ծանկեան կը կարծենք հրատա-
րակել հատուած մը այն նամակէն զոր Պոլս-
ներու սպարապետը , զօրավար Ժուպէն , զրկած
էր վերջիւս Եւրոպա գտնուող բարեկամի մը
եւ որ երեւցաւ «Էքս օր Բառն» լրագրին
մէջ :

Լեւոնտիթի առջեւ , 27 հոկտեմբեր

... ձեյմեմի արշաւանքին ի վեր , զոր յա-
ջողապէս վանեցինք (յուլիար 1896) , մեր